

O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati (2024- yil yanvar-dekabr)

1. Yalpi ichki mahsulot

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2024- yilning yanvar-dekabr oylarida O'zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsulot (YaIM) hajmi joriy narxlarda **1 454 573,9** mlrd. so'mni tashkil etdi va 2023- yilning mos davriga nisbatan **6,5 %** ga o'sdi.

Sanoat tarmog'ining o'sishi 6,8 % ni tashkil etdi va YaIM o'sishiga ijobiy hissassi 1,7 f.p.ni tashkil etdi.

Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligining o'sishi 3,1 % ni tashkil etdi va YaIM o'sishiga ijobiy hissassi 0,6 f.p.ni tashkil etdi.

Qurilish ishlari hajmining o'sishi 8,8 % ni tashkil etdi. Qurilish tarmog'ining YaIM o'sishiga ijobiy hissassi 0,6 f.p.ni tashkil etdi.

Xizmatlar ko'rsatish sohasida o'sish sur'ati 7,7 % ni tashkil etdi. Shundan savdo, yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar 11,1 % ga, tashish va saqlash, axborot va aloqa 13,4 % ga hamda boshqa xizmat sohalari 4,5 % ga o'sdi. Xizmatlar ko'rsatish sohasining YaIM o'sishiga ijobiy hissassi 3,3 f.p.ni tashkil qildi.

Mahsulotlarga sof soliqlar hajmi 6,0 % ga o'sdi va uning YaIM o'sishiga ijobiy hissassi 0,3 f.p.ni tashkil etdi.

2. Sanoat mahsuloti

2024- yilning yanvar-dekabr oylarida respublika korxonalarini tomonidan **885 818,9** mlrd. so'mlik sanoat mahsulotlari ishlab chiqarildi va sanoat ishlab chiqarish indeksi o'tgan yilning shu davriga nisbatan **106,8** foizni tashkil etdi.

Shu bilan birga, sanoat ishlab chiqarishining umumiy hajmida ishlab chiqaradigan sanoatning ulushi 85,1 foizni, tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash sanoati 7,6 foizni, elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalash 6,8 foizni, suv bilan ta'minlash, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilizatsiya qilish 0,5 foizni tashkil etdi.

Sanoat ishlab chiqarishi o'sishining asosiy omili bo'lib ishlab chiqaradigan sanoat korxonalarida ishlab chiqarish o'tgan yilning shu davriga nisbatan 7,7 % ga, suv bilan ta'minlash, kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilizatsiya qilish sanoatida fizik hajm indeksi 5,5 % ga, elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalashda 5,3 % ga hamda tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash sanoatida 1,9 % ga oshganligi kuzatildi.

Shu bilan birga, ishlab chiqaradigan sanoatida rezina va plastmassa buyumlar ishlab chiqarish (2023- yilning yanvar-dekabr oylariga nisbatan fizik hajm indeksi 127,2 %), shuningdek, to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish (2023- yilning yanvar- dekabr oylariga nisbatan fizik hajm indeksi 111,1 %) hajmi oshdi.

O'tgan yilning shu davriga nisbatan xom neft va tabiiy gaz ishlab chiqarish (2023- yilning yanvar-dekabr oylariga nisbatan fizik hajm indeksi

97,8 %), mashina va uskunalardan tashqari tayyor metall buyumlar ishlab chiqarish (2023- yilning yanvar-dekabr oylariga nisbatan 86,8 %) hajmi pasayishi kuzatildi.

3. Qishloq, o‘rmon va baliq xo‘jaligi

2024- yilning yanvar-dekabr oylarida qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi mahsulot(xizmat)lari hajmi **467 041,5** mlrd. so‘mni yoki 2023- yilning mos davriga nisbatan **103,1** % ni, shu jumladan, dehqonchilik va chorvachilikda, ovchilikda va ushbu sohalarida ko‘rsatilgan xizmatlar – 451 019,6 mlrd. so‘mni (103,1 %), o‘rmon xo‘jaligida – 11 778,4 mlrd. so‘mni (103,0 %), baliqchilik xo‘jaligida – 4 243,5 mlrd. so‘mni (97,2 %) tashkil qildi.

Qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi mahsulot(xizmat)lari hajmining oshishi, asosan qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini yetishtirish hajmining ko‘payganligi (3,1 %) bilan bog‘liq. Barcha toifadagi xo‘jaliklarda qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining oshishi uzumning – 5,4 % ga, polizning – 5,1 %, mevalarning – 4,8 % ga, donli ekinlarning – 4,8 % ga, kartoshkaning – 4,0 % ga, sutning – 4,0 % ga oshishi bilan izohlanadi.

Xo‘jalik toifalari bo‘yicha tahlillar qishloq xo‘jaligi mahsulotlari umumiy hajmining 63,1 % - dehqon va tomorqa xo‘jaliklari, 29,7 % - fermer xo‘jaliklari, 7,2 % - qishloq xo‘jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi xo‘jaliklar hissasiga to‘g‘ri kelishini ko‘rsatmoqda.

4. Inflyatsiya darajasi

2024- yilning yanvar-dekabrida respublika iste‘mol sektoridagi inflyatsiya darajasi **9,8** % ni tashkil etdi.

2024- yilning yanvar-dekabrida oziq-ovqat mahsulotlari narxlari o‘rtacha 2,4 % ga qimmatlashib, inflyatsiya darajasiga 1,1 foiz darajasida ta‘sir qilgan bo‘lsa, nooziq-ovqat mahsulotlar narxlari ushbu davrda 7,7 % ga qimmatlashib, umumiy ko‘rsatkichning 2,5 f.d. o‘shish sur‘atini, xizmatlar esa 26,7 % ga qimmatlashib, umumiy ko‘rsatkichni qo‘shimcha 6,2 f.d. o‘shish sur‘atini ta‘minladi.

Turar joy xizmatlari, suv, elektr, gaz va boshqa yonilg‘i turlari narx o‘zgarishlarining 2024- yilning dekabridagi 2023- yilning dekabriga nisbatan yig‘ma INI o‘shish sur‘atiga ta‘siri 4,57 f.d.ga yetdi yoki kuzatiladigan tovarlar va xizmatlar jami ta‘sirining 45 % idan ortig‘ini tashkil etdi. Oziq-ovqat mahsulotlari va spirtsiz ichimliklar narxlarining o‘zgarishlari yig‘ma ko‘rsatkichga 0,82 f.d. ta‘sir qildi.

Sog‘liqni saqlash (20,7 %) va ta‘lim (14,0 %) sohalarida, restoranlar va mehmonxonalar xizmatlarida (12,2 %), transport sohasi hamda spirtli ichimliklar va tamaki mahsulotlarida (10,8 % dan), maishiy tovarlar va xizmatlar, boshqa turli tovarlar va xizmatlar (10,0 %) hamda dam olish, sport va madaniyat sohalarida (8,7 %) narxlarning oshishi hisobiga yig‘ma INI jami hisobda 3,59 f.d. yuqoriladi.

Boshqa bo‘limlar ta‘siri past darajada bo‘ldi.

5. Asosiy kapitalga investitsiyalar

2024- yilning yanvar-dekabr oylarida, barcha moliyalashtirish manbalari hisobidan asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi **493 652,0** mlrd.so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati **127,6** foizni tashkil etdi.

Shu bilan birga, asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar umumiy hajmida korxonalar mablag'lari hisobidan o'zlashtirilgan investitsiyalar ulushi 17,6 %ni, O'zbekiston Respublikasi kafolati ostidagi xorijiy kreditlar – 4,8 %, tijorat banklari kreditlari va boshqa qarz mablag'lar – 2,6 %, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar – 62,8 %, shundan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TTXI) – 30,5 %, aholi mablag'lari – 6,5 %, Respublika budjeti – 4,6 %, Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi – 0,7 %, Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimini rivojlantirish jamg'armasi 0,4 %.

Asosiy kapitalga investitsiyalarning 2023- yilning mos davriga nisbatan yuqori o'sish sur'atlarini moliyalashtirishning asosiy manbalari: Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi – 157,1 %, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar – 159,0 %, ulardan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TTXI) – 152,0 %.

Moliyalashtirish manbalari bo'yicha past o'sish sur'atlari: Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimini rivojlantirish jamg'armasi mablag'lari – 79,9 %, O'zbekiston Respublikasi kafolati ostidagi xorijiy kreditlar – 97,4 %, aholi mablag'lari – 98,7 %,tijorat banklari kreditlari va boshqa qarz mablag'lar – 86,5 %, Respublika budjeti – 90,3 %, korxonalar mablag'lari – 96,3 %.

6. Qurilish ishlari

2024- yilning yanvar-dekabr oylarida **233 832,9** mlrd. so'mlik qurilish ishlari bajarilib, o'sish sur'ati **108,8** % ni tashkil etdi. Qurilish ishlarining umumiy hajmining 55114,0 mlrd. so'mi yoki 23,5 % yirik korxonalar va tashkilotlar hissasiga to'h'ri keladi. Kichik korxonalar va mikrofirmalar tomonidan 107950,1 mlrd. so'm yoki 46,2 %, norasmiy sektor subyektlari tomonidan 70768,8 mlrd.so'm yoki 30,3 % bajarildi.

7. Chakana savdo tovar aylanmasi

2024- yilning yanvar-dekabr oylarida chakana savdo tovar aylanmasi **403 431,8** mlrd. so'mni tashkil etib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan **9,9** % ga o'sdi.

Yirik korxonalarning ulushi hajmi 2023- yilning yanvar - dekabr oylariga nisbatan 3,0 % ga o'sdi, bu esa umumiy savdo hajmining 16,0 % ulushiga to'g'ri keladi. Kichik biznes subyektlarining chakana tovar aylanmasi 2023- yilning yanvar- dekabr oylariga nisbatan 11,0 % ga o'sgan. Respublika miqyosida ushbu sektorning jami chakana savdo tovar aylanmasidagi ulushi 74,6 % ni, shundan uyushmagan savdo tovar aylanmasi 9,4 % ulush bilan 37 932,8 mlrd. so'mni tashkil etdi.

8. Tashqi savdo aylanmasi

2024- yilning yanvar-dekabr oylari yakuni bilan respublikaning tashqi savdo aylanmasi **65 934,0** mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2023- yilning mos davriga nisbatan 2 405,5 mln. AQSh dollariga yoki **3,8 %** ga ko'paydi. Eksport hajmi **26 948,2** mln. AQSh dollariga yetdi, o'tgan yilning shu davriga nisbatan **11,5 %** ga oshdi. Import **38 985,8** mln. AQSh dollariga yetdi, o'tgan yilning shu davriga nisbatan **0,8 %** ga o'sdi.

Eksport tarkibida tovarlar eksporti 73,3 % ulushga ega, shundan: boshqa mahsulotlar (oltin) eksporti – 27,8 %, sanoat mahsulotlari – 15,6 %, oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar mineral – 8,1 %, kimyoviy vositalar va shunga o'xshash mahsulotlar – 6,6 % ulushga ega.

Import tarkibida quyidagi guruhlar asosiy ulushga ega, shundan: mashinalar va transport asbob-uskunalari – 34,6 % ga, sanoat mahsulotlari – 15,5 % ga, hamda kimyoviy vositalar va shunga o'xshash mahsulotlar – 12,0 % hissasiga to'g'ri keladi.

9. Ko'rsatilgan bozor xizmatlari

2024- yilning yanvar-dekabr oylarida (*norasmiy va yashirin iqtisodiyotni statistik baholash bo'yicha o'tkazilgan kuzatuvlar natijalarini qo'shgan holda*) ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi **818 428,3** mlrd so'mni tashkil etdi va o'tgan yilning mos davriga nisbatan **12,9 %** ga o'sdi.

Ko'rsatilgan bozor xizmatlari umumiy hajmining o'sishida moliyaviy xizmatlarning 20,6 % ga (ko'rsatilgan umumiy bozor xizmatlari hajmining o'sishidagi ta'siri 3,4 punkt), savdo xizmatlari 11,8 %ga (o'sishdagi ta'siri 2,3 punkt), yashash va ovqatlanish xizmatlari 10,6 %ga (o'sishdagi ta'siri 2,3 punkt), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari 25,8 %ga (o'sishdagi ta'siri 1,5 punkt), transport xizmatlari 8,6 %ga (o'sishdagi ta'siri 1,5 punkt), ta'lim sohasidagi xizmatlarning 13,4 %ga (o'sishdagi ta'siri 0,5 punkt) o'sishi ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Norasmiy va yashirin iqtisodiyotni statistik baholash bo'yicha o'tkazilgan kuzatuvlar natijalarini qo'shgan holda ko'rsatilgan bozor xizmatlarning eng katta hajmi yashash va ovqatlanish (183 314,5 mlrd so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan o'sish sur'ati 110,6 %ga yetdi), savdo xizmatlari (149 599,8 mlrd so'm, 111,8 %), transport xizmatlari (145 124,4 mlrd so'm, 108,6 %) va moliyaviy xizmatlar (135 509,5 mlrd so'm, 120,6 %)ga to'g'ri keladi.

10. Korxonalar va tashkilotlar soni

2025- yil 1- yanvar holatiga respublikada faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning soni **424,8** mingtani (*fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari*) tashkil etdi, ulardan kichik korxonalar va mikrofirmalar 358,1 mingta. Hududlar bo'yicha joylashgan eng ko'p soni esa Toshkent shahar (96 083 ta), Toshkent (40 500 ta), Samarqand (37 514 ta), Farg'ona

(34 302 ta), Qashqadaryo (27 456 ta), Buxoro (26 186 ta) va Andijon (25 163 ta) viloyatlari hissasiga to'g'ri kelmoqda.

Iqtisodiy faoliyat turlari kesimida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning eng ko'p soni savdo sohasida – 137 109 ta, sanoat sohasida – 55 646 ta, qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi sohasida – 30 952 ta, qurilish sohasida – 27 408 ta hamda yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar sohasida – 26 135 tani tashkil etadi.

2024- yil yanvar-dekabr oyida respublikada 79,7 mingta korxonalar va tashkilotlar yangi tashkil etildi, shundan kichik korxonalar va mikrofirmalar soni 77,0 mingtani tashkil etdi.

2025- yil 1- yanvar holatiga ko'ra respublikada xorijiy kapital ishtirokidagi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar soni 14 871 tani tashkil etdi. Ulardan 3 965 tasi qo'shma korxonalarni va 10 906 tasi xorijiy korxonalarni tashkil etgan.